



Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 Oslo

Høringsuttalelse; Rikspolitiske retningslinjer for universell utforming

Vi viser til høringsbrev fra Miljøverndepartementet datert 06.12.07 med frist for uttale til 15.03.08.

Fylkesmannen i Rogaland er enig i hovedgrep når det gjelder oppbygging og struktur for retningslinjene. En gjennomgående kommentar er likevel at retningslinjene er for generelle. Dersom retningslinjene skal kunne bli et redskap for å sikre rettigheter knyttet til universell utforming, er det avgjørende at regelverket inneholder visse konkrete standarder eller milepæler. Kommunene lever under et stadig press fra private utbyggere som har fokus på økonomi i sine utbyggingsprosjekter. Dersom universell utforming skal få gjennomslag også der dette ikke er direkte økonomisk fordelaktig for utbygger, må kommunen kunne vise til klare retningslinjer.

På noen områder er regelverket også for lite differensiert i forhold til vern av konkurrerende interesser. Dette gjelder særlig for vern av naturområder og når det gjelder å sikre barn og unges behov for fysiske utfordringer. Se om dette under det enkelte punkt.

Punkt 1, 4 avsnitt i veilederen

Her foreslås det å føye til et punkt som presiserer at målet ikke er å utforme særordninger for personer med nedsatt funksjonsevne, men å skape løsninger som skal kunne brukes av alle.

Punkt 2 c

Høringsmaterialet gir liten veiledning i forhold til hvordan kravet om universell tilrettelegging skal tilpasses andre samfunnsbehov. Det nevnes kort i veiledningen (s. 3) at forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer samt friluftsf- og naturvernområder er hensyn som kan komme i konflikt med universell utforming. Vår erfaring fra Rogaland er at arealknapphet og krav om universell tilrettelegging fører til et sterkt press på natur- og opplevelsesverdier i byer og tettsteder og på verneområder. Se også kommentar under punkt 5 f.

Punkt 3 – ansvarsforhold

I Rogaland har Fylkeskommunen og Fylkesmannen avtalt en arbeidsdeling når det gjelder behandling av arealsaker, grunnet i utfordringer ved manglende samsvar mellom arbeidsoppgaver og tildelte ressurser. Arbeidsdelingen går ut på at Fylkeskommunen håndterer arealsaker i by og tettsted og Fylkesmannen saker utenfor dette området. Arbeidsdelingen innebærer at det er Fylkeskommunen som har hatt en hovedrolle i sakene som har universell utforming som tema, selv om Fylkesmannen fremdeles har tatt dette opp

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	e-post:	Landbruksavd.	Telefon:
Postboks 59	Lagårdsv. 78	51568700	postmottak@fimro.no	Lagårdsv. 80	51568700
4001 Stavanger	Stavanger	51568811	www.fylkesmannen.no/rogaland	Postboks 59	Telefaks:
				4001 Stavanger	51568811

ved veiledning og tilbakemeldinger til kommunene der dette har vært nødvendig. RPR bør med dette som bakteppe vurderes utformet med mulighet for en fleksibel, men klart adressert ansvarsfordeling mellom Fylkeskommune og Fylkesmann.

Punkt 5. Krav til fysisk utforming

Generelt for dette punktet gjelder som nevnt at retningslinjene bør være mer konkrete. Dette kan gjøres ved i større grad å målrette bestemmelsene inn mot den enkelte arealkategori og knytte dette opp mot kvalitetsstandarder.

Punkt 5 b - byggeområder

Bestemmelsen berører i første rekke adkomst til boligene, ikke innredning av disse. Vi går ut fra det er kravene i TEK som styrer innredning av boliger. Disse kravene er i seg selv uklare og fylkesmannen har hatt en rekke saker knyttet til brukbarhetskravet i TEK.

Det er viktig at forholdet mellom TEK og RPR fremgår i klartekst. Det er også viktig at MD tar stilling til om kravene til brukbarhet i TEK kan skjerpes gjennom planbestemmelser.

Punkt 5 c – utearealer

Fylkesmannen frykter at krav om universell utforming av lekeareal kan benyttes som vikarierende motiv for billige løsninger der det utarbeides standard flate lekeareal der alle har tilgang, men der områdene ikke gir utfordringer for friske barn i lek. Mye fagstoff de senere årene peker på mangelen av arealkvaliteter som oppfattes som attraktive / tiltrekkende og utfordrende for utvikling av barns motorikk og egen utforming av lekemiljø. Slik mange av lekeapparatene på tilrettelagte friområder bare er tilgjengelig for bruk av fysisk funksjonsfriske, vil det også være naturlig å sikre delområder hvor begrenset fysisk tilgjengelighet er en del av områdets kvalitet. Dette har ofte vært vanskelig å forsvare, også før universell utforming ble brakt inn i planleggingen. RPR bør derfor være tydelig differensiert i sine formuleringer, slik at universell utforming sikres, men at enkelte kvaliteter som ikke er forenlig med full tilgjengelighet også sikres. Ikke minst bør dette gis som et tydelig signal til tidlig planleggingsfase, for å unngå at uteområdene blir arealet som er til overs etter at boliger er plassert.

I forslag til retningslinjer til Fylkesdelplan for areal og transport på Jæren er det foreslått følgende formulering for utforming av uteareal:

Uteområdene skal være sikret tilgang for alle og være tilrettelagt for ulike alderstrinn og ulike brukergrupper, herunder eldre og personer med nedsatt funksjonsevne. Ved opparbeiding/utforming av uteområdene skal barn og unge sikres naturlige utfordringer og lek med tolkningsmuligheter.

Fylkesmannen mener en slik formulering i større grad ivaretar hensynet til universell utforming samtidig som øvrige interesser ivaretas. Bestemmelsen bør imidlertid følges opp med en nærmere presisering i veilederen som gir signaler om intensjonene bak regelverket.

Det vises i den anledning også til **Fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern (FINK)**. Denne planen har "Retningslinjer for tilrettelegging for friluftsliv i byer og tettsteder" (s. 62) som ivaretar krav til tilkomst for alle, bl.a. at det skal være naturpregede områder tilrettelagt med minst 3 km turveg innenfor 500 m fra bolig. Det er dessuten et krav om at alle bydeler/større tettsteder skal ha et lite tilrettelagt turmål/lekeområde med "vill natur" for fysisk utfordring og holdningsskaping for nye generasjoner. Det understrekes at slike områder må planlegges, bl.a. nær skole og barnehage,

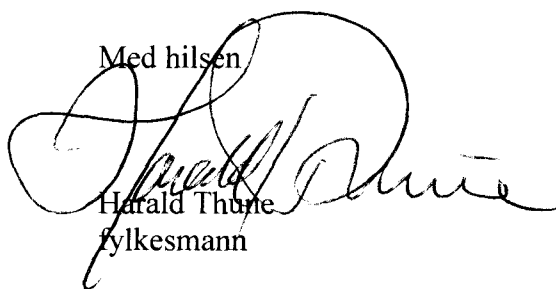
men at alle så langt mulig skal ha et slikt tilbud nær bolig. Dette begrunnes med slike områders verdi for barns uorganiserte lek, utvikling av motorikk, fantasi og naturholdninger og for samhandling i natur mellom generasjonene. I FINK foreslås det å benytte tilretteleggingskategorier ved planlegging av grønstrukturen slik at en **differensiert tilrettelegging** blir sikret. Disse kategoriene ivaretar også hensynet til kulturverdier og naturvernområder. Det må derfor framgå av RPR at tilrettelegging for alle kan og skal kombineres med de mål og hensyn som er nevnt over gjennom prinsippet om at differensiert tilrettelegging blir lagt til grunn i all planlegging og tilrettelegging av naturområder.

Punkt 5 f – friområder/friluftsområder

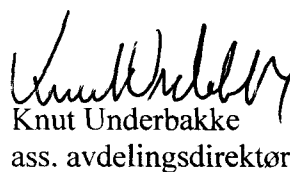
Retningslinjene bør differensiere mellom friområder og friluftsområder. Hensynet bak arealkategorien friområder samsvarer i større grad med tilretteleggingstiltak enn formålet friluftsområde. Arealkategorien friluftsområde er tenkt nyttet for store sammenhengende områder til bruk for friluftsmål uten opparbeiding utover stier/skiløyper med enkel standard. I disse områdene vil hensyn til biologisk mangfold og landskapskvaliteter gjennomgående ha tyngre vekt enn i friområdene. I den grad det skal gjennomføres tilretteleggingstiltak i friluftsområdene må derfor hensynet til bevaring av inngrepsfrihet i mye større grad løftes fram. Dette må klart framgå av retningslinjer og veileder.

For friområdene kan det derimot tenkes en nærmere spesifisering av områder der behovet for universell utforming står særlig sterkt, herunder tilgjengelighet til områder for bading og lek. Det vises imidlertid til kommentarene under punkt 5 c i forhold til vern av andre interesser.

Med hilsen



Harald Thune
fylkesmann



Knut Underbakke
ass. avdelingsdirektør

Saksbehandler: Christine Haver
Saksbehandlers telefon: 51 56 88 34
E-post: christine.haver@fmro.no